

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СУДНОВИХ МЕХАНІКІВ

PROOF OF THE EFFECTIVENESS OF COMMUNICATIVE COMPETENCE FORMATION MODEL STUDY IN THE SYSTEM OF FUTURE SHIP ENGINEERS PROFESSIONAL TRAINING

У статті експериментально перевіряється ефективність моделі формування комунікативної компетентності в системі підготовки майбутніх суднових механіків. Пропонована модель складається з елементів, які відповідають сучасним вимогам ринку праці до морських спеціалістів. До елементів моделі ми зараховуємо таке: впровадження в освітній процес гейміфікованого підходу, розроблення авторського курсу на платформі MOODLE. Наведено та проаналізовано статистичні дані результатів екзаменів з англійської мови за професійним спрямуванням за 2015 та 2018 рр. Доведено продуктивність моделі у зв'язку із зростанням успішності та якості.

Ключові слова: комунікативна компетентність, суднові механіки, платформа MOODLE, англійська мова за професійним спрямуванням, гейміфікований підхід.

В статті експериментально перевіряється ефективність моделі формування комунікативної компетентності в системі підготовки майбутніх суднових механіків. Предлагается модель состоит из элементов, которые отвечают современным требованиям рынка труда к морским специалистам. К элементам модели мы относим следующее: внедрение в образовательный процесс геймифицированного подхода, разработку авторского курса на платформе

MOODLE. Приведены и проанализированы статистические данные результатов экзаменов по английскому языку профессиональной направленности за 2015 и 2018 гг. Доказана производительность модели в связи с ростом успеваемости и качества.

Ключевые слова: коммуникативная компетентность, судовые механики, платформа MOODLE, английский язык профессиональной направленности, геймифицированный подход.

The article experimentally verifies the effectiveness of the model of the communicative competence formation in the training system of future ship engineers. The proposed model consists of elements that correspond to the current requirements of the labor market for marine specialists. Among the elements of the model we include usage of gamification approach into the educational process and development of the author's course on LMS MOODLE. The statistical data of the results of English language for specific purpose examinations for 2015 and 2018 are presented and analyzed. The productivity of the model is proved in connection with the growth of success and quality.

Key words: communicative competence, ship engineers, LMS MOODLE, English for professional purpose, gamification approach.

УДК 378.147

Юрженко А.Ю.,
викладач англійської мови
судномеханічного відділення
Морського коледжу
Херсонської державної
морської академії

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Сьогодні процес підготовки морських спеціалістів зазнав значних змін у зв'язку із процесом цифровізації в освіті. Саме орієнтація на інноваційні технології навчання приводить до суттєвих змін його змістового та процесуального складників, детермінує модернізацію традиційної системи навчання, розроблення і реалізацію нової методичної системи у навчанні майбутніх морських фахівців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний вклад у дослідження комунікативної компетентності внесли такі сучасні вчені: Н.М. Самборська, Н.О. Арістова, О.Ю. Кононова, С.М. Танана, М.С. Богачик, Т.Д. Побоча, М.О. Баліцька, В.П. Пісоцький, А.М. Горянська, А.С. Карпунець та інші. Дослідженням комунікативної компетентності морських спеціалістів займалися Н.Є. Огородник, М.І. Бабишена, У.І. Ляшенко, О.О. Дендеренко. Впровадженням цифрових технологій у навчання морських спеціалістів займалися В.М. Кошевий, М.І. Шерман, С.А. Волошинов, Г.В. Попова, П.П. Демиденко, О.Г. Плахтина, Л.І. Токарев та інші дослідники [1, с. 34]. Наприклад, М.І. Шерман, С.А. Волоши-

нов та Г.В. Попова у дослідженні про формування професійної компетентності майбутніх судноводіїв довели, що для інтенсивного підвищення якості професійної морської освіти доцільно використовувати систему електронного навчання закладу вищої освіти [2, с. 452]. У дослідженнях М.Ю. Кадемії про формування професійної компетенції майбутнього фахівця було розглянуто основні підходи до проблеми формування професійних компетенцій майбутнього фахівця та проаналізовано різні підходи до їх визначення, зокрема сучасні засоби розроблення й аналізу програмного забезпечення на мовах високого рівня (використання технології «веб-квест») [3, с. 345].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Особливе місце у професійній підготовці майбутніх суднових механіків посідає вивчення англійської мови, яка є робочою мовою на судні та необхідна для вирішення професійних завдань. Незважаючи на велику кількість робіт, присвячених формуванню комунікативної компетентності морських спеціалістів, проблема формування професійної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків за допо-

могою новітніх технологій не була досліджена повною мірою. Задля підвищення ефективності процесу професійної підготовки майбутніх судових механіків завданнями нашого дослідження є аналіз навчального плану дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням», дослідження впливу інноваційних технологій, зокрема гейміфікованого підходу (використання ігрових методик у неігровому контексті), на формування комунікативної компетентності майбутніх судових механіків [4, с. 252].

Мета статті – опис констатувального експерименту з метою перевірки результативності моделі формування комунікативної компетентності майбутніх судових механіків із використанням новітніх технологій.

Виклад основного матеріалу. Експериментальна перевірка ефективності моделі формування комунікативної компетентності майбутніх судових механіків у морському закладі вищої освіти шляхом використання розробленої моделі формування комунікативної компетентності здійснювалася з грудня 2015 р. по грудень 2018 р. у Морському коледжі Херсонської державної морської академії із курсантами освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» спеціальності 271 «Річковий та морський транспорт» судномеханічного відділення. У проведенні констатувального експерименту участь брали 42 курсанти другого курсу. Перш за все було досліджено навчальну програму дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням», яка розроблена відповідно до навчального плану та галузевого стандарту вищої освіти України підготовки молодшого спеціаліста для курсантів освітньої програми «Експлуатація судових енергетичних установок». Вона містить розподіл кредитів Європейської кредитно-трансферної системи, мету та завдання дисципліни, місце дисципліни в структурі основної професійної програми, міжпредметні зв'язки, які забезпечуються дисципліною, її зміст, структуру та опис, рейтингову систему для оцінювання успішності курсантів, засоби діагностики та питання для проведення підсумкового контролю знань. Вивчення англійської мови за професійним спрямуванням відбувається з першого навчального семестру другого курсу [5, с. 98]. Окрім практичних занять, навчальний план передбачає виконання самостійної роботи та проходження плав. практики на четвертому курсі. У процесі проведення експерименту було здійснено електронне анкетування курсантів, більшість з яких (61%) зазначила, що вивчення англійської мови за професійним спрямуванням часто фокусується на темах, які цікаві курсантам; майже завжди вивчається те, що буде корисним у професійній практиці; майже завжди вивчається те, що може вдосконалити їхні професійні навички; часто вивчається те, що тісно

пов'язане з майбутньою професійною практикою. У розділі анкетування про підтримку викладачів більшістю курсантів (74%) було зазначено, що викладачі часто стимулюють мислення курсантів; іноді викладачі надихають їх застосовувати практичні знання; викладач часто моделює гарні теми для обговорень; іноді викладач моделює критичну саморефлексію. Більшість курсантів судномеханічного відділення (90%) також зазначила, що для виконання професійної діяльності найбільш необхідними є комунікативні навички, глибокі професійні теоретичні знання та навички професійної діяльності. Відповідно до наведених результатів, ми можемо констатувати, що є потреба вдосконалення процесу формування комунікативної компетентності майбутніх судових механіків за допомогою новітніх технологій [6, с. 139]. Задля визначення позитивних змін було порівняно різні види діяльності щодо перевірки комунікативної компетентності майбутніх судових механіків (за 2015 та 2018 рр.).

У 2015 р. у Херсонській державній морській академії відбувся п'ятий етап проекту, що впроваджується академією за наказом Міністерства освіти і науки України, основною метою якого є інтегрування комунікативного навчання у компетентнісний підхід [4, с. 250]. Дисципліна «Англійська мова за професійним спрямуванням» була спрямована на сформування основних умінь і навичок спілкування в соціально-побутових ситуаціях і професійних ситуаціях на судні. Розглянемо більш детально перший семестр другого курсу судномеханічного відділення, який складався з 6 юнітів. Перевірка знань здійснювалася за допомогою письмового контролю, який містив шість тестових завдань поточного контролю (Stop&Checks) після кожного юніта та два тестових завдання (Progress Tests) після другого та останнього юніта. Для перевірки знань також проводився екзамен, який містив чотири завдання – у говорінні, читанні, аудіюванні та письмі. Тестові та екзаменаційні завдання мали чотири варіанти та були розроблені викладачами англійської мови судоводійного відділення академії. Задля визначення результату застосовувалася 100-бальна система, де 90–100 балів – це «відмінно» (5); 82–89 балів – «дуже добре» (4,5); 74–81 – «добре» (4); 64–73 – «задовільно» (3,5); 60–63 – «середньо» (3); 35–53 – «погано» (2); 1–34 – «дуже погано» (1). Аналіз екзамену з англійської мови показав такі статистичні дані в курсантів другого курсу судномеханічного відділення морського коледжу ХДМА: «погано» у – 6%, «середньо» – 30%, «задовільно» – 30%, «добре» – 12%, «дуже добре» – 11%, «відмінно» – 11%. Успішність становила 94%, а якість – 34%.

З 2016 р. у навчання широко впроваджується використання цифрових технологій на вимогу роботодавців – крїонгових і судових компаній,

із якими співпрацює академія. Ці компанії, зокрема “Marlow Navigation”, надають плавальну практику курсантам, які навчаються в академії. Основною вимогою роботодавців стає цифрова освіта. Задля виконання цієї вимоги у навчання вводиться використання інформаційно-комунікативного педагогічного середовища на базі платформи MOODLE. Ведення викладачами навчальних курсів на сайті електронного забезпечення навчання дає змогу впровадити авторські інтерактивні електронні навчально-методичні комплекси дисциплін, зокрема «Англійської мови за професійним спрямуванням». У 2018 р. ця дисципліна була спрямована на формування комунікативної компетентності задля вирішення професійних завдань на судні.

До педагогічних умов, застосованих у моделі формування комунікативної компетентності майбутніх судових механіків 2018 р., ми зараховуємо такі: запровадження гейміфікованого підходу в системі професійної підготовки майбутніх судових механіків засобами інформаційно-комунікативного педагогічного середовища задля забезпечення позитивної мотивації курсантів до навчальної діяльності; впровадження авторського інтерактивного електронного навчально-методичного комплексу дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням».

Перевірка знань здійснювалася за допомогою тестових електронних завдань на авторському курсі платформи MOODLE (Stop & checks; Progress Tests) та усної перевірки компетентності викладачем у класі. Задля визначення результату застосовувалася 100-бальна система, де 90–100 балів – «відмінно» (5), 71–89 балів – «добре» (4), 60–70 – «задовільно» (3), 1–59 балів – «незадовільно» (2). Аналіз екзамену з англійської мови, який відбувся на базі платформи MOODLE у спеціальному електронному курсі «Екзамен II курс 2018 р. (зимова сесія)» (1. Англійська мова; 2. Основи технічної термодинаміки та теплопередачі), показав статистичні дані, які можна побачити на рис. 1.

Група K221 складається із 27 курсантів, з яких оцінку «відмінно» отримали 3 курсанти, «добре» – 21 курсант і «задовільно» – 3 курсанти. Успішність становила 100% (на 6% більше порівняно з результатами екзамену 2015 р.), а якість – 89% (на 55% більше порівняно із 2015 р.).

Висновки. У зв'язку з потребою на ринку праці у кваліфікованих фахівцях морського профілю, які працюють в іншомовному середовищі, та необхідністю підвищення рівня опанування ними

Загальна кількість студентів за діапазонами оцінювання

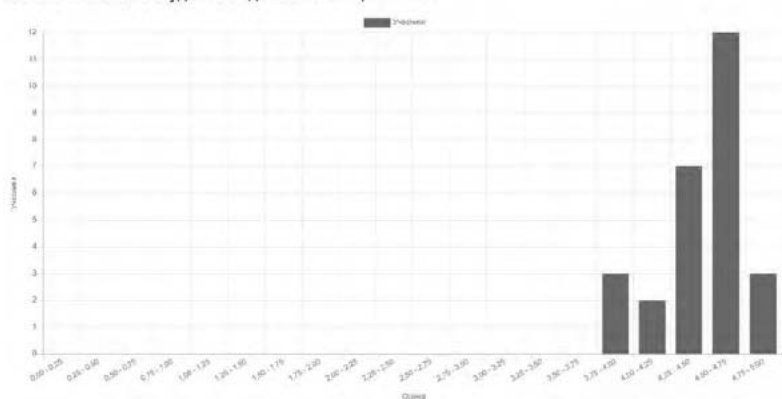

Рис. 1. Результати екзаменаційної сесії з дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням» у групі K221 морського коледжу ХДМА

англійської мови задля вирішення професійних завдань на судні нами була впроваджена та експериментально перевірена модель формування комунікативної компетентності майбутніх судових механіків із застосуванням новітніх технологій (платформи MOODLE), яка реалізовувала такі педагогічні умови, як забезпечення позитивної мотивації до навчання, впровадження гейміфікованого підходу та розроблення авторського курсу «Англійська мова за професійним спрямуванням» в освітньо-комунікативному педагогічному середовищі. Зріст якості та успішності після аналізу статистичних даних екзаменів 2015 та 2018 рр. довів, що ця модель є продуктивною.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Волошинов С.А. Реалізація компетентнісного підходу у ступеневій підготовці морських фахівців. *Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology*. 2018. Т. 6. № 1. С. 33–48.
2. Шерман М.І. Дослідження впливу особливостей морської праці на толерантність моряків міжнародних екіпажів. *Молодий вчений*. 2016. № 3. С. 450–454.
3. Кадемія М.Ю. Використання технології «вебквест» у формуванні професійної компетентності майбутніх фахівців. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2012. Вип. 33. С. 342–347.
4. Чернявський В.В. Стандартизація підготовки фахівців морської галузі на засадах компетентнісного підходу. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка. Серія: «Педагогічна»*. 2013. Вип. 19. С. 250–253.
5. Овчарук О.В. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики. К.: «І.С», 2004. 112 с.
6. Селевко Г.К. Компетентности и их классификация. *Народное образование*. 2004. № 4. С. 138–142.